

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย การศึกษาปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนระดับก่อนประถมศึกษาถึงระดับประถมศึกษา เขตการศึกษา 7 ผู้วิจัยนำเสนอ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 1.1 ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา
- 1.2 แนวคิดและหลักการประกันคุณภาพการศึกษา
- 1.3 การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา
- 1.4 การประกันคุณภาพการศึกษา ในต่างประเทศ
- 1.5 การประกันคุณภาพการศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ
- 1.6 การประกันคุณภาพการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน
- 1.7 ประเภทของโรงเรียนเอกชน

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- งานวิจัยในประเทศ
- งานวิจัยต่างประเทศ

3. กรอบแนวคิดในการวิจัย

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1. ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา

สงบ ลักษณะ (2541 : 5) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เป็นกระบวนการวางแผนและกระบวนการจัดการของผู้ที่รับผิดชอบจัดการศึกษาที่จะรับประกันให้สังคมเชื่อมั่นว่าจะพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ให้ครบถ้วนตามมาตรฐานคุณภาพที่ระบุไว้ในหลักสูตรและตรงตามความมุ่งหวังของสังคม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2541: 4) ได้ให้ความหมายว่า การให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่าโรงเรียนเอกชน มีแนวทางจัดและพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจนและสอดคล้องกับหลักการ นโยบาย และจุดเน้นตามแผนการศึกษาของรัฐ และโรงเรียนได้ปฏิบัติตามอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อคุณภาพการศึกษาผู้เรียนแต่ละฝ่ายและทุกคน

สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์ (2542 : 8) ได้ให้ความหมายว่า เป็นการรับประกันคุณภาพของกระบวนการบริหารงานในสถานศึกษาว่าได้มีการวางแผนการทำงานและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเป็นระบบเพื่อให้ผลผลิตของโรงเรียนมีคุณภาพตรงตามมาตรฐานการศึกษาและความต้องการของผู้รับบริการมีความพึงพอใจ

สมพจน์ เจริญวานิชและคนอื่น ๆ (2541:10) ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษาว่า หมายถึง ระบบที่สร้างความมั่นใจต่อสังคม ผู้ปกครองว่า สถานศึกษาที่ได้รับรองมาตรฐานสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ผู้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด

เมอร์กราทรอยและมอร์แกน(1994 :7) ได้ให้ความหมายว่าเป็นข้อกำหนดของมาตรฐานความต้องการคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญภายนอกประกอบด้วยขั้นตอนของการตรวจสอบหรือประเมินคุณภาพด้วยแบบทดสอบมาตรฐาน

ผลการศึกษาความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา สรุปได้ว่า หมายถึง การรับประกันคุณภาพในการจัดการศึกษาของโรงเรียนว่า มีกระบวนการวางแผน และกระบวนการดำเนินกิจกรรมอย่างเป็นระบบเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้รับบริการ สังคมและรัฐบาลได้

2. แนวคิดและหลักการของการประกันคุณภาพการศึกษา

สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์ (2541 : 30 -36) ได้สรุปว่า ประเทศอังกฤษได้นำแนวคิดการประกันคุณภาพมากำหนดเป็นระบบมาตรฐานเมื่อ ค.ศ. 1979 เรียกว่ามาตรฐาน 5750 เป็น การวางระบบบริหารภายในองค์กรให้เป็นระบบและมาตรฐานเดียวกัน ซึ่งเมื่อผู้ประกอบการอุตสาหกรรมนำไปปฏิบัติก็เกิดผลดี คือ สามารถลดค่าใช้จ่ายและเวลาในการตรวจสอบคุณภาพของสินค้าซึ่งต่อมาได้มีการพัฒนาเป็นระบบคุณภาพ ISO โดยองค์กร The International Organization for Standardization แนวความคิดเรื่องระบบคุณภาพนี้ได้ขยายออกไปในหลายประเทศ และมีการนำมาตรฐานดังกล่าวไปใช้อย่างกว้างขวางเพื่อรักษาภาพพจน์ด้านคุณภาพ รักษาตลาดและการเตรียมตัวเข้าสู่ตลาดร่วมยุโรป และประเทศอังกฤษได้นำการประกันคุณภาพระบบมาตรฐาน 5790 และ ISO 9000 ไปใช้ในในการประกันคุณภาพระดับอุดมศึกษาโดยเน้น 3 กิจกรรมคือ การควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบกลไกควบคุมคุณภาพ และการประเมินคุณภาพการเรียนการสอน สำหรับ การศึกษาระดับต่ำกว่าอุดมศึกษาการกำกับดูแลและมาตรฐานการศึกษาเป็นหน้าที่ของผู้ตรวจการของสมเด็จพระราชินีต่อมาในปี ค.ศ. 1992 ได้มีกฎหมายการศึกษาและจัดตั้งสำนักงานมาตรฐานการศึกษาโดยการตรวจเยี่ยมโรงเรียนและรายงานต่อรัฐมนตรีการศึกษาด้านคุณภาพและประสิทธิภาพการดำเนินงานของโรงเรียน

กรมวิชาการ (2543 : 6) ได้สรุปแนวคิดของการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ว่า การประกันคุณภาพ เป็นศัพท์ทางวิชาการที่วงการศึกษานำมาจากวงการธุรกิจและอุตสาหกรรมเพื่อใช้ในการบริหารเชิงคุณภาพขององค์กรทางการศึกษา เบสเตอร์ฟีลส์ ได้อธิบายถึงวิวัฒนาการของการบริหารและการจัดการเชิงคุณภาพในทางอุตสาหกรรม โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การตรวจสอบคุณภาพ (Quality inspection) และการควบคุมคุณภาพ Quality Control) ทั้งสองกิจกรรมนี้ เน้นพัฒนาความแม่นยำของเครื่องมือและประสิทธิภาพของเทคนิคในการตรวจสอบหลังจากที่พบความผิดพลาดที่เกิดขึ้น มีลักษณะที่เน้นการป้องกันความผิดพลาดที่จะเกิดขึ้น แบ่งย่อยออกได้ 2 ประเภท คือการประกันคุณภาพและการจัดการเชิงคุณภาพทั่วทั้งระบบโดยการประกันคุณภาพเป็นการปฏิบัติการที่เป็นระบบและมีการวางแผนล่วงหน้าที่จะสร้างความมั่นใจในระดับหนึ่งได้ว่าสินค้าหรือบริการหนึ่ง ๆ จะมีคุณภาพตามข้อกำหนดที่ได้วางไว้

กรมวิชาการ (2543 : 24) ได้สรุปว่า กระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความสำคัญต่อคุณภาพการศึกษาโดยกำหนดนโยบายปฏิรูปการศึกษาโดยนำแนวคิดการประกันคุณภาพการศึกษาเข้ามาร่วมกับกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามภาระรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานที่จัดการศึกษาโดยเปิดโอกาสให้ท้องถิ่น เอกชนและหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างเต็มที่ สามารถสนองเจตนารมณ์ในการพัฒนาคุณภาพของรัฐธรรมนูญ แผนการศึกษาชาติ และแผนพัฒนาการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมของกระทรวงศึกษาธิการ และพระราชบัญญัติการศึกษานแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดไว้ในมาตรา 47 ระบุให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก มาตรา 48 ให้ถือว่ากรประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่สถานศึกษาต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ มาตรา 49 กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกอย่างน้อย 1 ครั้งในทุก 5 ปีและต้องเสนอผลการประเมินคุณภาพต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน จะเห็นว่าสถานศึกษาต้องพัฒนาการจัดการศึกษาและแสดงความรับผิดชอบต่อประจักษ์แก่สังคมว่าสถานศึกษามีประสิทธิผลใน 2 ประเด็นหลักดังนี้

1. ผู้เรียนทุกคนมีความรู้ ความสามารถ บุคลิกลักษณะและคุณสมบัติตามมาตรฐานการศึกษา
2. สถานศึกษามีศักยภาพในการจัดการศึกษา ให้ผู้เรียนบรรลุผลตามเป้าหมายอย่างแท้จริง

สมศักดิ์ สินธุเวชชัย (2540 : 6) ได้กล่าวถึงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปสู่ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจในคุณภาพของการจัดการศึกษา ควรมีหลักการดังนี้

1. เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางของการจัดการเรียนการสอน และให้นักเรียนแต่ละคนได้พัฒนาตามศักยภาพของตนเอง
2. รัฐกระจายอำนาจการบริหาร วิชาการ งบประมาณ บุคลากร และทรัพยากรให้แก่โรงเรียน
3. โรงเรียนเป็นผู้ดำเนินการพัฒนานักเรียนโดยประชาชนมีส่วนร่วม
4. โรงเรียนจะต้องจัดแสดงภาระหน้าที่ ความรับผิดชอบ (Accountability) ต่อนักเรียนและผู้ปกครอง ตามมาตรฐานที่กำหนดในฐานะ ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบการจัดการศึกษา(Authority)

3. การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นวิธีการหรือกลยุทธ์ที่กำหนดแนวปฏิบัติในการดำเนินงานในการจัดการศึกษาที่เป็นหลักประกันว่านักเรียนมีคุณภาพ ตามมาตรฐานการศึกษาและเป็นที่ยอมรับของสังคม

อรุณ จันทวานิช (2541 : 51) ได้กล่าวถึงการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาว่า ประกอบด้วยการดำเนินงาน 3 ประการ คือ

1. การควบคุมคุณภาพการศึกษา (Quality Control) คือ กระบวนการหรือแนวปฏิบัติที่นำการศึกษาเข้าสู่คุณภาพ ประกอบด้วย

- 1.1 การกำหนดมาตรฐาน ด้านผลผลิต ปัจจัยและกระบวนการ

- 1.2 การพัฒนาเข้าสู่มาตรฐาน หมายถึง การพัฒนาปัจจัยทางการศึกษาต่าง ๆ ได้แก่ การพัฒนาครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษาในเทศก์ และผู้บริหารการศึกษาและการสนับสนุนปัจจัยที่ส่งเสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

2. การตรวจสอบและการแทรกแซงคุณภาพการศึกษา (Quality Audit and Intervention) คือ กระบวนการหรือแนวปฏิบัติในการดำเนินงานเพื่อการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย

- 2.1 การประเมินความก้าวหน้าของการจัดการศึกษาและการจัดทำรายงานของสถานศึกษาต่อประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีลักษณะเป็นการติดตามและตรวจสอบของสถานศึกษา (Internal Audit)

- 2.2 การติดตามและตรวจสอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (External Audit)

- 2.3 มาตรการปรับปรุงคุณภาพสถานศึกษาที่มีคุณภาพไม่ถึงเกณฑ์มาตรฐานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง(Quality Intervention)

3. การประเมินคุณภาพการศึกษา (Quality Assessment) คือ กระบวนการหรือแนวปฏิบัติในการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนด ประกอบด้วย

3.1 การทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (External School Review)

3.2 การประเมินผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในภาพรวมหรือการประเมินคุณภาพการศึกษา (Total Quality Assessment)

การดำเนินการทั้ง 3 ประการ เป็นกระบวนการที่มีความสัมพันธ์และส่งผลซึ่งกันและกัน กระบวนการแทรกแซงคุณภาพการศึกษา สามารถดำเนินการทั้งในระหว่างกิจกรรม การควบคุมคุณภาพการศึกษาและในกิจกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษา

4. การประกันคุณภาพการศึกษาในต่างประเทศ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้สรุปการประกันคุณภาพการศึกษาในต่างประเทศไว้ดังนี้ (2541 : 96 - 115)

ประเทศสหรัฐอเมริกา

การรับรองคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา (Accreditation, Quality and Standards)

ในสหรัฐอเมริกาสถาบันอุดมศึกษาและสถาบันวิชาชีพเฉพาะทาง ได้รับการยอมรับโดยผ่านกระบวนการที่เรียกว่า การรับรองมาตรฐานการศึกษา (accreditation) อย่างต่อเนื่องและด้วยความสมัครใจ (voluntary) การประเมินผลคุณภาพการให้บริการการศึกษาอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ทำให้สถาบันอุดมศึกษาของสหรัฐอเมริกาดำรงมาตรฐานทางวิชาการอยู่ได้ และมีสิทธิได้รับการพิจารณาให้ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลกลางได้

กลไกการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการอุดมศึกษาของสหรัฐอเมริกาโดดเด่นและเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป จนหลาย ๆ ประเทศ เช่น ฟิลิปปินส์ เกาหลีใต้ ฮ่องกง นำไปใช้เป็นรูปแบบ คือ การรับรองมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา (institutional accreditation)

หน่วยงานรับรองมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา (accrediting agency) ซึ่งไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับใดๆ แต่ได้รับการรับรองจากรัฐบาลอเมริกาจะเป็นผู้รับรองมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา การได้รับการรับรองมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษาจะต้องผ่านเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพ ที่หน่วยงานรับรองมาตรฐานกำหนดขึ้น และถ้าจะให้ได้รับการรับรองมาตรฐานคงสภาพต่อไป สถาบันอุดมศึกษาจะต้องแสดงให้เห็นเป็นระยะๆ ว่าสามารถผ่านเกณฑ์มาตรฐานหรือทำได้สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน

การรับรองมาตรฐานการศึกษา มี 2 ประเภท คือ การรับรองมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา (institutional accreditation) เป็นการรับรองมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษาทั้งสถาบัน และการรับรองมาตรฐานภาควิชาหรือคณะ (specialized or units accreditation) ภายในสถาบัน โดยปกติวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกานอกจากจะได้รับการรับรองมาตรฐานสถาบันแล้ว มักจะขอรับการรับรองมาตรฐานในสาขาวิชาที่สถาบันเปิดสอนด้วย เช่น วิทยาลัยพยาบาล ได้รับการรับรองจาก National Association of Schools of Music เป็นต้น

มลรัฐมีอำนาจตามกฎหมาย ในการควบคุมดูแลอนุมัติการดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษา แต่การให้ใบอนุญาตดำเนินการมิได้หมายความว่ารับรองมาตรฐานการศึกษา โดยข้อเท็จจริงมีบางวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัยที่ได้ใบอนุญาตดำเนินการจากมลรัฐ แต่มีอาจเรียกได้ว่าเป็นสถาบันทางการศึกษาที่ถูกต้องตามกฎหมายเป็นเพียง “โรงเรียนผลิตปริญญา” (diploma mills) ปริญญาจากสถาบันต่าง ๆ เหล่านั้น หน่วยงานรับรองมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา หน่วยงานของรัฐ หรือนายจ้างทั้งในสหรัฐอเมริกาและต่างประเทศจะไม่ให้ การรับรองรายชื่อสถาบันอุดมศึกษาที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน จะพิมพ์เผยแพร่เป็นประจำทุกปี โดย American Council on Education for the Council on Postsecondary Accreditation.

องค์กรรับรองมาตรฐานการศึกษาที่ได้รับการยอมรับมากที่สุดในสหรัฐอเมริกา ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้ศึกษาไว้ดังนี้

1. สมาคมรับรองมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา (Institutional Accrediting Association) เกิดจากการรวมตัวของสถาบันอุดมศึกษาในแต่ละภูมิภาคและจัดตั้งเป็นสภาสถาบันอุดมศึกษา (College Delegate Assembly) โดยสถาบันอุดมศึกษา 1 แห่ง มี 1 เสียง ผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาเป็นตัวแทนในสมาคมนรับรองมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษาที่สมัครขอรับการประเมิน

สมาคมนรับรองมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วยองค์กรระดับภูมิภาคจำนวนหกภาครัฐศาสตร์ 6 องค์กร ซึ่งจะทำการประเมินคุณภาพตามคำร้องขอของสถาบันอุดมศึกษาในมลรัฐที่รวมอยู่ในภูมิภาคของตนเท่านั้น องค์กรดังกล่าวคือ

1. Middle State Association of colleges and Schools มลรัฐที่อยู่พื้นที่การดำเนินการ คือ เดลาแวร์ ดีลาแวร์อัลฟ โคลัมเบีย แมรี่แลนด์ นิวเจอร์ซีย์ นิวยอร์ก เพนซิลเวเนีย เพอร์โตริโก เวอร์จิเนียไฮสแลนด์ สาธารณรัฐปานามา

2. New England Association of Schools and colleges : พิจารณารับรองสถาบันอุดมศึกษาในมลรัฐคอนเนตทิคัตแมสซาชูเซตส์ นิวแฮมป์เชียร์ โรสไอส์แลนด์ เวอร์มอนท์

3. North Central Association of Colleges and Schools : พิจารณารับรองสถาบันอุดมศึกษาในมลรัฐแอริโซนา อาริซันซอส โคโลราโด อิลลินอยส์ อินเดียนา ไอโอวา แคนซัส มิชิแกน มินนิโซตา มิสซูรี เนบราสก้า นิวเม็กซิโก นอร์ทดาโคตา โอไฮโอ โอกลาโฮมา เซ้าธ์ดาโคตา เวสต์เวอร์จิเนีย วิสคอนซินไวโอมิง

4. Northwest Association of Schools and Colleges : พิจารณารับรองสถาบันอุดมศึกษาในมลรัฐอลาสกา มอนทานา เนวาดา โอเรกอน ยูทาห์ วอชิงตัน

5. Southern Association of Colleges and Schools : พิจารณารับรองสถาบันอุดมศึกษาในมลรัฐอลาบามา ฟลอริดา จอร์เจีย เคนตักกี หลุยเซียนา มิสซิสซิปปี นอร์ทแคโรไลนา เซ้าธ์แคโรไลนา เทนเนสซี เท็กซัส เวอร์จิเนีย

6. Western Association of Schools and Colleges : พิจารณารับรองสถาบันอุดมศึกษาในมลรัฐแคลิฟอร์เนีย ฮาวาย อเมริกันซามัว กวม สาธารณรัฐปาเลา สหพันธรัฐแห่งไมโครนีเชียสาธารณรัฐมาร์แชล ไอส์แลนด์

2. สมาคมรับรองมาตรฐานสถาบันวิชาชีพเฉพาะทาง (Specialized Accrediting Agencies) เป็นการรวมตัวกันขององค์กรวิชาชีพแห่งชาติ มีหน้าที่ตรวจสอบ ประเมิน และรับรองมาตรฐานคณะวิชาหรือหลักฐานวิชาชีพเฉพาะทางหลักสูตรหนึ่งหลักสูตรใด ตามแต่สถาบันจะสมัครขอเข้ารับการประเมิน เช่น กลุ่มวิชาชีพแพทยศาสตร์และสาธารณสุข นิติศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ หนังสือพิมพ์ และสื่อสารมวลชน เป็นต้น สภา/องค์กร/สมาคมรับรองมาตรฐานวิชาชีพเฉพาะทางที่กระทรวงการศึกษาแห่งรัฐบาลกลางและรัฐบาลมลรัฐ พิจารณาเห็นว่าเป็นสภา / องค์กร / สมาคมที่เชื่อถือได้ในเชิงคุณภาพ จะได้รับการตีพิมพ์รายชื่อเผยแพร่แก่ สาธารณชน

ประเทศออสเตรเลีย

กลไกการประกันคุณภาพในออสเตรเลีย มีการประเมินผลภายในสถาบันและการประเมินผลจากองค์กรภายนอกดังนี้

การประเมินผลภายใน มหาวิทยาลัยในฐานะหน่วยงานมีอิสระในการปกครองตนเอง มีความรับผิดชอบในการทำให้เกิดความเชื่อมั่นว่า กระบวนการสอน การวิจัย และบัณฑิตมีคุณภาพในระดับสูงตามเงินอุดหนุนที่ได้รับการจัดสรร รวมทั้งต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพของการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดมีการบ่งชี้สถานภาพของมหาวิทยาลัยเพื่อนำไปสู่การพัฒนาให้ดีขึ้น ทุกมหาวิทยาลัยในออสเตรเลียมีนโยบายในการประกันคุณภาพทางวิชาการภายในมหาวิทยาลัย โดยการตั้งคณะกรรมการขึ้นดูแลควบคุมเรื่องคุณภาพทางวิชาการหลายคณะได้แก่

1. สภาวิชาการ(Academic senate), committee of senate education committee ทำหน้าที่ดูแลระดับนโยบายของมหาวิทยาลัยทั้งหมด

2. Faculty executive committee, faculty education committee ทำหน้าที่ตรวจสอบในระดับวิชาการของมหาวิทยาลัย จัดทำรายงานประจำปีของมหาวิทยาลัย บางมหาวิทยาลัยทำในลักษณะ Quality portfolio รายงานทุก 6 เดือน เรียกว่า Report Quality Review เพื่อส่งให้คณะกรรมการประกันคุณภาพการอุดมศึกษาตรวจสอบในขั้นต่อไป

การประเมินภายนอก ดำเนินการโดยคณะกรรมการประกันคุณภาพการอุดมศึกษา ซึ่งเป็นคณะกรรมการระดับประเทศคณะกรรมการฯ ได้จัดทำข้อกำหนดและวิธีการดำเนินการหลายประการในการประเมินวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาในมหาวิทยาลัยโดยวางอยู่บนรากฐานหน้าที่และภารกิจของมหาวิทยาลัยคือ การเรียนการสอน การวิจัย และการบริการชุมชน ทั้งนี้โดยมุ่งทั้งกระบวนการ และความเป็นเลิศของผลการปฏิบัติงานของมหาวิทยาลัย โดยให้ความสำคัญเท่า ๆ กันระหว่างกระบวนการและผลงาน ซึ่งการประเมินมีกระบวนการสรุปได้ดังนี้

- คณะกรรมการฯ ประกาศขอบเขตการดำเนินงานและจัดส่งให้สถาบันอุดมศึกษา เพื่อเชิญให้ร่วมโครงการด้วยความสมัครใจ
- จัดทำแบบกรอกข้อมูล (Portfolio guideline) เพื่อให้มหาวิทยาลัยที่ร่วมโครงการกรอก เป็นรายงานกระบวนการของมหาวิทยาลัยที่เกี่ยวข้องคุณภาพ รวมทั้งผลการดำเนินงาน
- รวบรวมข้อมูลที่มหาวิทยาลัยเป็นผู้จัดส่งให้และแหล่งข้อมูลอื่น ๆ
- ตรวจสอบและพิจารณากระบวนการประเมินผลของแต่ละมหาวิทยาลัย
- จัดทำรายงาน รายงานฉบับร่างได้ถูกส่งไปยังอธิการบดีเพื่อแก้ไขรายงานที่อาจจะมีการผิดพลาดและได้นำมาแก้ไขให้ถูกต้องรายงานฉบับสุดท้ายได้รับการพิมพ์ออกเผยแพร่สู่สาธารณชน

5. การประกันคุณภาพการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ

สำนักงานพัฒนาและประกันคุณภาพการศึกษา (2543 : 39) ได้สรุปว่ากระทรวงศึกษาธิการได้จัดให้มีการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา โดยมีหลักการและกระบวนการดังนี้

หลักการประกันคุณภาพการศึกษา

1. การสร้างความมั่นใจและความพึงพอใจในคุณภาพการศึกษา
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการศึกษาของทุกฝ่ายทั้งผู้ให้และผู้รับบริการ
3. ความร่วมมือของทวิภาคีขององค์กร บุคลากรในพื้นที่
4. การดำเนินงานเน้นคุณภาพในการปฏิบัติงานทุกระดับทุกชั้นตอน
5. การดำเนินงานสามารถติดตามตรวจสอบได้
6. การรายงานสู่สาธารณชนและเกี่ยวข้อง

กระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ

1. การควบคุมคุณภาพการศึกษา คือ กระบวนการหรือแนวปฏิบัติที่นำการศึกษาเข้าสู่ระบบการประกันคุณภาพ ประกอบด้วย
 - 1.1 การกำหนดมาตรฐานด้านผลผลิต ปัจจัย กระบวนการ
 - 1.2 การพัฒนาเข้าสู่มาตรฐานหมายถึงการพัฒนาปัจจัยการศึกษาต่าง ๆ ได้แก่ พัฒนาครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ และการสนับสนุนในปัจจุบันที่ส่งเสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
2. การตรวจสอบ และแทรกแซงคุณภาพการศึกษา คือ กระบวนการ หรือแนวปฏิบัติในการดำเนินการ เพื่อการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาประกอบด้วย
 - 2.1 การประเมินความก้าวหน้าของโรงเรียนและ การจัดทำรายงานของโรงเรียนต่อประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีลักษณะเป็นการติดตามและตรวจสอบของโรงเรียน

2.2 การติดตามและตรวจสอบของหน่วยงานเกี่ยวข้อง

2.3 มาตรการปรับปรุงคุณภาพของโรงเรียนซึ่งมีคุณภาพไม่ถึงเกณฑ์มาตรฐานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3. การประเมินคุณภาพการศึกษา คือกระบวนการ หรือแนวปฏิบัติในการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนดประกอบด้วย

3.1 การทบทวนคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

3.2 การประเมินเพื่อรับรองมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน

3.3 การประเมินผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในภาพรวม หรือการประเมินคุณภาพการศึกษา

6. การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2541: 3 – 6) ในฐานะที่ทำหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนได้พัฒนาตามแนวการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาที่เน้นหลักการ ให้โรงเรียนพัฒนาและประเมินตนเองต่อเนื่องแล้วให้หน่วยงานภายนอกมีส่วนร่วมในการประเมินเพื่อยืนยันผล โดยประกาศใช้เป็นระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชน พ.ศ.2536 แทนระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการรับรองวิทยฐานะโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ.2484 ทั้งนี้ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้โรงเรียนมุ่งมั่นพัฒนา เพื่อยกระดับมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของตนเองสู่ความเป็นเลิศซึ่งกระบวนการในการพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสู่ความเป็นเลิศจะประกอบด้วย 2 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ การประกันคุณภาพการศึกษา และการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา (Quality Assurance and Accreditation)

จุดมุ่งหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา

1. เพื่อกระตุ้นให้โรงเรียนเอกชนได้พัฒนาตนเองถึงระดับมาตรฐานการศึกษาที่นำมาใช้เพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2. เพื่อให้สาธารณชน ผู้ทรงคุณวุฒิและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนได้รับทราบ เกิดความเชื่อถือนั่นใจต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

วัตถุประสงค์ของการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา

1. เพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศของการศึกษาเอกชนทุกระดับทุกประเภท

2. เพื่อเป็นการกระตุ้นและสร้างความมั่นใจแก่โรงเรียนเอกชนในการสร้างระบบการควบคุมคุณภาพภายในโรงเรียน และรับรองการตรวจสอบคุณภาพจากภายนอก
3. เพื่อสร้างความมั่นใจในเรื่องคุณภาพการศึกษาให้กับบุคคล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่าโรงเรียนเอกชนเป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน
4. เพื่อยกระดับมาตรฐานคุณภาพการศึกษาเอกชนให้เป็นที่ยอมรับทั่วไป

นโยบายการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2541 : 14 – 16) ได้กำหนดนโยบายในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนเอกชนไว้ดังนี้

1. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน พัฒนาระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อเป็นเครื่องมือในการรักษามาตรฐานของโรงเรียนเอกชน โดยกำหนดหลักการให้แต่ละโรงเรียนมีระบบการควบคุมคุณภาพการศึกษาและให้มีการพัฒนา
2. ปรับปรุงการปฏิบัติการกิจของโรงเรียนในทุก ๆ ด้านอย่างต่อเนื่องบนพื้นฐานของความมีเสถียรภาพทางวิชาการ แต่ยังคงเอื้อต่อการตรวจสอบจากสังคมภายนอก
3. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนชักชวน ให้โรงเรียนเอกชนร่วมมือดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา โดยการพัฒนาตนเองตามปัจจัยหลักที่มีผลต่อคุณภาพการศึกษาให้ถึงระดับเกณฑ์คุณภาพต้องจัดให้มีระบบการตรวจสอบและการประเมินตนเองขึ้นเป็นสารภายใน
4. กำหนดรูปแบบและวิธีการการประกันคุณภาพเพื่อเป็นแนวค้วเนงงานของโรงเรียน แต่โรงเรียนสามารถพัฒนารูปแบบหรือวิธีการเพิ่มเติมให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ของแต่ละโรงเรียนได้
5. เพื่อให้การประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนเอกชนได้รับการยอมรับจากสังคมอย่างกว้างขวาง เมื่อโรงเรียนใดดำเนินการประเมินตนเองจนแน่ใจว่าโรงเรียนมีคุณภาพ จึงขอรับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาต่อไป
6. ประสานและสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือในการมีส่วนร่วมของโรงเรียน ตลอดจนนำข้อมูลข่าวสาร ผลการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมาเผยแพร่ต่อสังคมภายนอก โรงเรียนให้รับทราบถึงมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

ขั้นตอนและวิธีการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา

การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาประกอบด้วย 2 ขั้นตอนหลักได้แก่

1. โรงเรียนประกันคุณภาพการศึกษา ด้วยกระบวนการบริหารและจัดการอย่างมืออาชีพของโรงเรียน เช่น วางแผนพัฒนาหรือจัดทำธรรมนูญโรงเรียน ดำเนินงานตามแผน กำกับ

ติดตาม ประเมินและปรับปรุงงาน และประเมินตนเองเพื่อสรุปแผนพัฒนาหรือธรรมเนียมโรงเรียนและ รายงานผู้เกี่ยวข้องเพื่อวางแผนปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

2. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนให้การรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน เมื่อสามารถมั่นใจได้ว่าโรงเรียนจัดการศึกษาที่มีคุณภาพได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยโรงเรียนต้องเสนอรายงานการประเมินตนเอง มีคณะกรรมการไปตรวจสอบการดำเนินงาน และ มีการประเมินจากรายงานการตรวจสอบเพื่อพิจารณาให้การรับรองแต่ละระดับการศึกษา/หลักสูตร/ สาขาวิชา ครั้งหนึ่ง ๆ เป็นระยะเวลา 5 ปี

แนวปฏิบัติในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา

1. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนจะจัดทำคู่มือการประกันคุณภาพขึ้นเพื่อให้โรงเรียนเอกชนใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา

2. โรงเรียนควรจัดให้มีคณะบุคคลหรือคณะกรรมการในโรงเรียน รับผิดชอบระบบการประกันคุณภาพหรือระบบการควบคุมคุณภาพการศึกษาขึ้นในโรงเรียนเป็นการเฉพาะ เพื่อทำหน้าที่กำกับ ดูแล พัฒนาปรับปรุง ติดตามการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างใกล้ชิด เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่า การจัดการศึกษาของโรงเรียนมีคุณภาพปรากฏเป็นรูปธรรม

3. โรงเรียนควรให้ความสำคัญต่อการประกันคุณภาพหรือควบคุมคุณภาพของปัจจัยหลักอย่างน้อย 7 ประการที่มีผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งได้แก่

1. ปัจจัยที่ 1 ปรัชญาและเป้าหมายของโรงเรียน
2. ปัจจัยที่ 2 หลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน
3. ปัจจัยที่ 3 บุคลากร
4. ปัจจัยที่ 4 ทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน
5. ปัจจัยที่ 5 การจัดการ การบริหาร
6. ปัจจัยที่ 6 กิจกรรมนักเรียนนักศึกษา
7. ปัจจัยที่ 7 สัมฤทธิ์ผลของผู้เรียน

4. โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้บุคคล องค์กรภายนอก เช่น คณะกรรมการโรงเรียนได้ เข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุมคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียน อันจะเป็นการประกันคุณภาพของโรงเรียนและควรเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของโรงเรียน เกี่ยวกับระบบวิธีการและสัมฤทธิ์ผลของการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนแก่ สาธารณชนเป็นระยะ ๆ

กระบวนการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนเอกชน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2544 : 26) ได้พัฒนารูปแบบ / ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสอดคล้องกับเจตนารมณ์ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 6 มาตรา 48 ใน 2 ส่วนด้วยกัน คือ

ส่วนที่ 1 การประกันคุณภาพการศึกษา จะเน้นการควบคุมคุณภาพการปฏิบัติงานที่เป็นปกติของโรงเรียนเป็นหลัก จะเริ่มตั้งแต่จัดทำแผนพัฒนา/ธรรมนูญโรงเรียน ดำเนินการตามแผนหรือธรรมนูญโรงเรียน ติดตามตรวจสอบและปรับปรุง และประเมินตนเองจนมั่นใจว่าดีแล้ว มีคุณภาพแล้ว และพึงพอใจแล้ว จึงเข้าสู่ขั้นตอนที่ 2 การรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา แต่ถ้ายังไม่มั่นใจเห็นว่าคุณภาพยังไม่ดีเพียงพอก็ย้อนกลับมาปรับแผนดำเนินการตามแผนที่ปรับ ติดตามตรวจสอบปรับปรุง และประเมินตนเองใหม่ ถ้ายังไม่ดีก็จะดำเนินการตามกระบวนการนี้ไปเรื่อย ๆ หลาย ๆ รอบ จนกระทั่งเห็นว่าดีแล้ว คล้ายกระบวนการควบคุมคุณภาพ

ส่วนที่ 2 การรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา จะเน้นการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนและผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกเป็นหลักเพื่อยืนยันความมั่นใจกับทุกฝ่ายว่าโรงเรียนเอกชนได้จัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ และได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับโรงเรียนจะเริ่มจากขั้นประเมินตนเองซึ่งเป็นขั้นสุดท้ายในกระบวนการประกันคุณภาพ เข้าสู่ขั้นตอนแรกของการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา โดยโรงเรียนจะเขียนรายงานการประเมินตนเองยื่นคำขอรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ส่วนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนจะดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนคณะหนึ่งไปตรวจสอบโรงเรียนและกรรมการจะร่วมกันเขียนรายงานการตรวจสอบคุณภาพของโรงเรียนเพื่อให้คณะอนุกรรมการรับรองมาตรฐานคุณภาพเป็นผู้ประเมินตัดสิน หลังจากนั้นจะอนุมัติการรับรองมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนเอกชน โดยให้รับรองแยกแต่ละระดับการศึกษา / หลักสูตร / สาขาวิชา ครั้งหนึ่ง ๆ เป็นระยะเวลา 5 ปี

เกณฑ์และตัวชี้วัดคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2541 : 33 – 47) ได้กำหนดปัจจัยหลักเกณฑ์และตัวชี้วัดคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชน โดยการสังเคราะห์เนื้อหาขององค์ประกอบและมาตรฐานคุณภาพของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนและศึกษาจากเกณฑ์มาตรฐานของหน่วยงานอื่นเช่น กรมวิชาการ สำนักงานสภาพัฒนาการศึกษานำมาปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนทั้งประเภทสามัญศึกษา อาชีวศึกษาและการศึกษานอกระบบโดยมีวัตถุประสงค์ให้โรงเรียนได้ใช้ปัจจัยหลักเกณฑ์และตัวชี้วัดคุณภาพเป็นกรอบในการพัฒนาและประเมินตนเองร่วมกับปัจจัยพื้นฐานอื่น ๆ ที่มีอยู่แล้วจนมั่นใจว่าประสบความสำเร็จเต็มศักยภาพ โดยมีปัจจัยหลักเกณฑ์ และตัวชี้วัดคุณภาพดังนี้

ปัจจัยที่ 1 ปรัชญาและเป้าหมายของโรงเรียน

ปรัชญาของโรงเรียนหมายถึง แนวคิด อุดมการณ์หรือจุดมุ่งหมายสูงสุดในการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่ใช้เป็นแนวทางกำหนดภาระกิจของโรงเรียน

เป้าหมายของโรงเรียนหมายถึง สิ่งที่ทำให้สำเร็จตามภารกิจการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่อยู่ในกรอบของปรัชญาของโรงเรียน

เกณฑ์ที่ 1 ปรัชญาและเป้าหมายของโรงเรียนเหมาะสมและใช้เป็นเครื่องชี้นำการดำเนินงานของโรงเรียนได้

ตัวชี้คุณภาพ

1. ปรัชญามีสาระสำคัญที่สอดคล้องกับปรัชญาและจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาของชาติสนองความต้องการของชุมชนและสังคมอย่างต่อเนื่องและมุ่งเน้นที่จะสร้างค่านิยมที่ถูกต้องให้เกิดแก่ผู้เรียน

2. เป้าหมายมุ่งเน้นผลถาวรที่แท้จริงที่จะให้เกิดแก่ผู้เรียนอย่างสมดุลรอบด้าน รวมทั้งเน้นประสิทธิภาพและความคุ้มค่าของการจัดการศึกษาแต่ละระดับ/หลักสูตรประเภทวิชา และสาขาวิชา

3. มีแผนการดำเนินงานหรือแผนที่รองรับปรัชญาและเป้าหมายของโรงเรียน

4. บุคลากรในโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้เข้าใจปรัชญาและเป้าหมายของโรงเรียนตรงกัน

ปัจจัยที่ 2 หลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน

หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ที่โรงเรียนจัดให้ผู้เรียนทั้งภายใน และภายนอกห้องเรียนเพื่อให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา

กระบวนการเรียนการสอน หมายถึง การจัดประสบการณ์และกิจกรรมในลักษณะของการเลี้ยงดูและให้การศึกษาแก่เด็กทุกด้านทั้งร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาตามวัยและความสามารถของแต่ละบุคคลเพื่อเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

เกณฑ์ที่ 1 การจัดประสบการณ์และกิจกรรมเตรียมความพร้อมให้เด็กมีพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุลและสอดคล้องกับหลักสูตร

ตัวชี้คุณภาพ

1. มีแผนการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมครอบคลุมพัฒนาการด้านร่างกายอารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา สอดคล้องกับหลักสูตร

2. มีการจัดกิจกรรมหลากหลายรูปแบบที่สอดคล้องตามแผนการจัดประสบการณ์

3. มีการวิเคราะห์สภาพเด็กรายบุคคล และ รายกลุ่ม

4. มีการใช้สื่อเหมาะสมสอดคล้องกับกิจกรรม เนื้อหา และเอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก

5. ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรม
6. มีการนิเทศการจัดกิจกรรม/ประสบการณ์อย่างต่อเนื่อง

เกณฑ์ที่ 2 ประเมินพัฒนาการทุกด้านโดยใช้วิธีที่เหมาะสมกับเด็กแต่ละวัย
ตัวชี้คุณภาพ

1. มีการประเมินทางด้านการพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็กได้เหมาะสมกับวัยและรายบุคคลและรายกลุ่ม
2. มีการนำผลการประเมินงานทุกด้านไปใช้พัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอน

ปัจจัยที่ 2 หลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน

(ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และศึกษานอกระบบ)

หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ที่โรงเรียนจัดให้ผู้เรียน ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนเพื่อให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา

กระบวนการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

เกณฑ์ที่ 1 ศึกษาและพัฒนาหลักสูตรให้มีความยืดหยุ่นทันสมัยและสอดคล้องต่อความต้องการของสังคม ท้องถิ่น และผู้เรียน
ตัวชี้คุณภาพ

1. มีการวิเคราะห์หลักสูตรและวางแผนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพของชุมชน โรงเรียน และ ผู้เรียน

2. มีการเตรียมการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตร

3. มีการประเมินผลการใช้หลักสูตรที่สร้างหรือปรับปรุงและนำผลการประเมินไปใช้
เกณฑ์ที่ 2 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปตามหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

1. มีการวิเคราะห์สภาพผู้เรียนเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม

2. มีการใช้เทคนิคการสอนอย่างหลากหลายโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

3. มีการใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม เพียงพอและปลอดภัย

4. มีการนิเทศการสอนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

เกณฑ์ที่ 3 ดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนถูกต้องตามระเบียบหรือ
หลักการวัดผล

ตัวชี้คุณภาพ

1. มีเอกสาร หลักการวัดประเมินผลที่ ถูกต้อง ครบถ้วนเป็นปัจจุบัน

2. มีการประเมินผลในสภาพจริงของผู้เรียนเพื่อให้เห็นความก้าวหน้าและพัฒนาการ

ของผู้เรียน

3. มีการวัดประเมินผลเป็นระยะๆ และ นำผลประเมินไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

ปัจจัยที่ 3 บุคลากร

บุคลากร หมายถึง ผู้บริหาร ครูผู้สอน และบุคลากรสนับสนุนหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ในโรงเรียน

เกณฑ์ที่ 1 ผู้บริหารเป็นระดับมืออาชีพ

ตัวชี้คุณภาพ

1. มีความรู้ความสามารถ มีวิสัยทัศน์และมีความมุ่งมั่นต่อความสำเร็จในการทำงาน
2. ปฏิบัติตนและปฏิบัติงานเป็นแบบอย่างที่ดี

เกณฑ์ที่ 2 ครูผู้สอนทุกคนมีความรู้ ความสามารถ และ คุณธรรมเหมาะสมกับอาชีพครู

ตัวชี้คุณภาพ

1. มีวุฒิ / ความรู้ ความสามารถสอดคล้องเพียงพอกับสาขาวิชาที่สอน
2. ปฏิบัติตนสอดคล้องกับจรรยาบรรณวิชาชีพครู
3. มีความมุ่งมั่น ต่อการพัฒนาตนเองสู่เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ

เกณฑ์ที่ 3 บุคลากรสนับสนุนทุกคนมีความรู้ความสามารถและงานเต็มศักยภาพ

ตัวชี้คุณภาพ

1. มีความรู้ความสามารถสอดคล้องกับหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
2. มีความมุ่งมั่นต่อความสำเร็จในการทำงานเพื่อองค์กร(โรงเรียน)

ปัจจัยที่ 4 ทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน

ทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน หมายถึง มวลทรัพยากรที่นำมาใช้การจัดการเรียนสอน ได้แก่ อาคาร สถานที่ สภาพแวดล้อม สื่อ นวัตกรรม วัสดุ อุปกรณ์และการเงินของโรงเรียน รวมทั้งระบบข้อมูลและเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนและองค์กรภายนอก

เกณฑ์ที่ 1 จัดอาคารเรียน ประกอบห้องเรียน ห้องประกอบ/สถานที่ฝึกปฏิบัติและสภาพแวดล้อมเหมาะสมกับสภาพการใช้งาน

ตัวชี้คุณภาพ

1. มีความมั่นคง แข็งแรงปลอดภัย และ มีการดูแล บำรุงรักษาอย่างเหมาะสม
2. มีห้องสมุด/มุมหนังสือ/ศูนย์วิชาการ พร้อมเอกสาร และตำราเหมาะสมและเอื้อต่อ

การเรียนรู้

3. มีอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอเหมาะสม
5. จัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอนและให้เป็นแหล่งการเรียนรู้

เรียนรู้
การสอน

เกณฑ์ที่ 2 จัดสื่อวัสดุอุปกรณ์ และ นวัตกรรมที่มีคุณภาพและเพียงพอต่อการเรียน

ตัวชี้คุณภาพ

1. มีระบบจัดหาและบำรุงรักษาที่มีประสิทธิภาพ
2. มีการบริหารและส่งเสริมการใช้อย่างทั่วถึงและเป็นระบบ

เกณฑ์ที่ 3 จัดระบบการเงินที่ก่อประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน
ตัวชี้คุณภาพ

1. มีแผนการใช้เงินที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน
2. มีการใช้เงินอย่างมีประสิทธิภาพ
3. มีการตรวจสอบรายงานด้านการเงินอย่างเป็นระบบ

เกณฑ์ที่ 4 จัดระบบข้อมูล/เครือข่ายการเรียนรู้ของโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนการสอน

ตัวชี้คุณภาพ

1. มีการจัดทำและพัฒนาฐานข้อมูลเพื่อใช้ในการวางแผนและพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. มีการให้บริการข้อมูลและสารสนเทศอย่างทั่วถึงและทันต่อความต้องการ
3. มีการสร้างความสัมพันธ์และได้รับความร่วมมือจากองค์กรภายนอก เช่น บ้าน

สมาคม ชุมชน สภานิติบัญญัติของรัฐ เป็นต้น

ปัจจัยที่ 5 การจัดการ การบริหาร

การจัดการ การบริหาร หมายถึง การปฏิบัติตามหน้าที่การบริหารโรงเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ(คำนึงถึงการใช้ทรัพยากรให้เกิดการประหยัดหรือสิ้นเปลืองอย่างน้อยที่สุดและมีประสิทธิผลคำนึงถึงความสามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้)สามารถตรวจสอบได้และพัฒนายกระดับมาตรฐานอย่างต่อเนื่อง

เกณฑ์ที่ 1 มีระบบการจัดการบริหารที่ไม่ทันสมัย

ตัวชี้คุณภาพ

1. มีโครงสร้างการบริหารชัดเจนเหมาะสมกับขนาดและระดับการศึกษาของโรงเรียน
2. มีคู่มือ/แนวปฏิบัติงานสำหรับบุคลากรครบถ้วนทุกฝ่าย
3. มีธรรมนูญโรงเรียนแผนปรับปรุงโรงเรียนอย่างเหมาะสม
4. มีนวัตกรรม / เทคโนโลยีระบบข้อมูล / สารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการที่

เหมาะสม

5. มีการพัฒนามุคลากรอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง

เกณฑ์ที่ 2 สร้างบรรยากาศการทำงานให้เป็นประชาธิปไตย

ตัวชี้คุณภาพ

1. มีการทำงานเป็นทีม เปิดโอกาสให้ทุกคนแสดงความคิดเห็นและปฏิบัติงานอย่างเต็ม

ศักยภาพ

2. เปิดโอกาสให้ผู้มีความสามารถเป็นผู้นำโดยสามารถผลิตเปลี่ยนการเป็นผู้นำผู้ตาม

เกณฑ์ที่ 3 มีระบบการกำกับ ตรวจสอบและรายงานคุณภาพภายในที่เหมาะสม

ตัวชี้คุณภาพ

1. มีการกำหนดขอบข่ายสาระกำกับ ตรวจสอบและรายงานที่ครอบคลุมเป้าหมายและจุดเน้นการพัฒนาของโรงเรียนชัดเจนเน้นการประเมินประสิทธิภาพและ ความคุ้มค่า

(ความคุ้มค่า หมายถึง กลุ่มเป้าหมายได้รับประโยชน์เต็มที่ และตรงตามเป้าหมายทุกระดับ)

2. บุคลากรและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้าใจและดำเนินการตามระบบได้
3. มีการเสนอรายงานการตรวจสอบคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่อง

ปัจจัยที่ 6 กิจกรรมนักเรียนนักศึกษา

กิจกรรมนักเรียน/นักศึกษา หมายถึงการดำเนินงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบริการสวัสดิการการปกครองและกิจกรรมนักเรียน/นักศึกษา เพื่อเสริมสร้างความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์

เกณฑ์ที่ 4 จัดการบริการต่าง ๆ แก่ผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการทั้งร่างกายและจิตใจให้เหมาะสมกับวัย

ตัวชี้คุณภาพ

1. มีการจัด/บริการ โภชนาการและสุขภาพที่ถูกต้องลักษณะและเพียงพอ
2. มีการจัดสิ่งแวดล้อมและบริการตรวจสอบสุขภาพอย่างทั่วถึง
3. มีการจัดระบบการรักษาความปลอดภัย เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียนและชุมชน
4. การจัดสวัสดิการ/ความช่วยเหลือที่เอื้ออำนวยให้นักเรียนที่มีความจำเป็นได้มีโอกาสได้เรียนอย่างเต็มที่

5. มีการจัดบริการแนะแนวทุกด้านอย่างทั่วถึงและเป็นระบบ

เกณฑ์ที่ 2 ดำเนินงานปกครองนักเรียนเป็นระบบ

ตัวชี้คุณภาพ

1. มีการกำหนดกฎ ระเบียบ แนวปฏิบัติสำหรับนักเรียนอย่างชัดเจนและมีผู้รับผิดชอบ

โดยตรง

2. มีการดูแล/ติดตามความประพฤตินักเรียนอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง
 3. มีการใช้ข้อมูลด้านความประพฤติของนักเรียนมาพัฒนางานปกครอง
- เกณฑ์ที่ 3 จัดกิจกรรมนักเรียนที่มุ่งเน้นด้านการเสริมทักษะ คุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์อย่างหลากหลายสอดคล้องกับความสนใจและเหมาะสมกับวัย
- ตัวชี้คุณภาพ
1. มีการเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนเข้าร่วมกิจกรรมตามความสมัครใจ
 2. มีการติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรมนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

ปัจจัยที่ 7 สัมฤทธิ์ผลของผู้เรียน (ระดับก่อนประถมศึกษา)

สัมฤทธิ์ผลของผู้เรียน หมายถึง ผลการเรียนรู้หรือพัฒนาการโดยรวมที่เกิดขึ้นจริงของผู้เรียนตามที่กำหนดไว้ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

เกณฑ์ที่ 1 พัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาของเด็ก

ปรากฏเด่นชัดตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ตัวชี้คุณภาพ

1. มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์ เคลื่อนไหวได้คล่องแคล่ว จองใจ และมี น้ำหนักส่วนสูงเหมาะสมกับวัย หรือ เป็นไปตามเกณฑ์
2. มีความแข็งแรง แจ่มใส มีความสุขแสดงออกทางอารมณ์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์
3. รู้จักช่วยเหลือตนเองและผู้อื่น รวมทั้งสามารถร่วมกิจกรรมกับผู้อื่นได้เหมาะสม
4. สามารถใช้ภาษาได้ตอบ สนทนา และแก้ไขปัญหาต่างๆได้เหมาะสมกับวัย

เกณฑ์ที่ 2 พัฒนาการของเด็กก้าวหน้าเต็มศักยภาพ

ตัวชี้คุณภาพ

1. มีพัฒนาการก้าวหน้าทุกด้าน อย่างสมดุลในวัยแต่ละปี (ตั้งแต่แรกเข้าจนถึงปัจจุบัน)
2. มีผลงานที่แสดงความก้าวหน้าของผู้เรียน

ปัจจัยที่ 7 สัมฤทธิ์ผลของผู้เรียน

(ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และการศึกษานอกระบบ)

เกณฑ์ที่ 1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในชั้นสุดท้ายของผู้เรียนที่จบหลักสูตรอย่างไร

ระดับสูง

ตัวชี้คุณภาพ

ประถมศึกษา

1. ร้อยละ 70 ของผู้จบหลักสูตรมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในทุกกลุ่มประสบการณ์สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานระดับกลุ่มโรงเรียน ระดับเขต หรือ ระดับประเทศ

2. ร้อยละ 70 ของผู้จบหลักสูตรผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ร้อยละ 80 และมีระดับผลการเรียนไม่ต่ำกว่า 2 ทุกกลุ่มประสบการณ์

มัธยมศึกษา

1. ร้อยละ 70 ของผู้จบหลักสูตรแต่ละระดับมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานระดับกลุ่มโรงเรียน ระดับเขต หรือ ระดับประเทศ

2. ร้อยละ 70 ของผู้จบหลักสูตรได้เกรดเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 2.5

อาชีวศึกษา

ร้อยละ 50 ของผู้จบหลักสูตรได้คะแนนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 2.5

การศึกษานอกระบบ

ผู้เรียนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ของแต่ละหลักสูตร จบตามเกณฑ์หรือวิธีการประเมินผล การเรียนหลักสูตรนั้นๆ

เกณฑ์ที่ 2 ความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ของผู้เรียนเต็มตามศักยภาพของตน

ตัวชี้คุณภาพ

1. ผู้เรียนแต่ละคนมีความสามารถทางการเรียนที่แสดงออกโดยเฉลี่ยสูงขึ้นเป็นไปตามที่โรงเรียนกำหนด

2. มีผลงานที่แสดงความก้าวหน้าของผู้เรียนแต่ละคน / กลุ่ม

เกณฑ์ที่ 3 ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

ตัวชี้คุณภาพ

1. ผู้เรียนมีความสนใจมุ่งมั่น อุดสาหกรรมและกระตือรือร้นต่อการเรียนและพัฒนาผลการเรียนของตน สามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

2. ผู้เรียนมีทักษะพื้นฐานในการทำงานมีทักษะและจรรยาบรรณในสาขาวิชาชีพที่เรียน

3. ผู้เรียนมีความประพฤติดี มีวินัย สุภาพ อ่อนน้อม เห็นความสำคัญของการรักษา สภาพแวดล้อม

4. ผู้เรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนๆ ครูและบุคคลอื่นๆ ในโรงเรียน

6. ผู้เรียนมีความรับผิดชอบ และ ปฏิบัติหน้าที่ได้เหมาะสมกับวัย

ประเภทของโรงเรียนเอกชน

พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พุทธศักราช 2525 ได้ให้ความหมาย กำหนดลักษณะ และประเภทของโรงเรียนเอกชนไว้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2538 : 24)

ความหมายของโรงเรียนเอกชน

หมายถึง สถานศึกษาหรือสถานที่ที่บุคคลจัดการให้การศึกษาในระดับที่ต่ำกว่าชั้นปริญญาตรีแก่ นักเรียนทุกผลัดรวมกันเกินเจ็ดคนขึ้นไป ยกเว้น

1. สถานศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการ มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร หรือส่วนราชการท้องถิ่นจัดขึ้น
2. สถานศึกษาที่มีได้สอนตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ที่กระทรวง ทบวง กรม หน่วยงานหรือองค์การของรัฐบาลจัดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะ
3. สถานศึกษาที่คณะสงฆ์จัดขึ้นเพื่ออบรมและสั่งสอนพระธรรมวินัย
4. สถาบันอุดมศึกษาที่เอกชนจัดตั้งขึ้น

ลักษณะของโรงเรียนเอกชนมี 3 ลักษณะ คือ

1. โรงเรียนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ หรือหลักสูตรที่ได้รับอนุมัติและจัดเป็นรูปแบบในระบบโรงเรียน
2. โรงเรียนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ หรือหลักสูตรที่ได้รับแต่จัดเป็นรูปแบบการศึกษานอกระบบโรงเรียน
3. โรงเรียนที่จัดให้การศึกษาแก่บุคคลที่มีลักษณะพิเศษหรือมีอุปนิสัยทางร่างกายสติปัญญาหรือจิตใจที่จัดเป็นรูปแบบการศึกษาพิเศษหรือจัดให้การศึกษาแก่บุคคลผู้ยากไร้หรือผู้เสียเปรียบทางการศึกษาในระดับต่าง ๆ ที่จัดเป็นรูปแบบการศึกษาสงเคราะห์

โรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ 25 พฤศจิกายน 2525 กำหนดประเภท ระดับ โรงเรียนเอกชน ที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการหรือหลักสูตรที่ได้รับอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการและการจัดการศึกษาเป็นรูปแบบการศึกษาในระบบโรงเรียนไว้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2536 : 50 – 51)

1. ประเภทสามัญศึกษา
 - 1.1 ระดับก่อนประถมศึกษา
 - 1.2 ระดับประถมศึกษา
 - 1.3 ระดับมัธยมศึกษา

คุณสมบัติของผู้จัดการหรือผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชน

1. มีสัญชาติไทยโดยการเกิด
2. มีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์
3. มีความประพฤติเรียบร้อยไม่บกพร่องในศีลธรรมอันดี
4. ไม่ฝักใฝ่หรือเลื่อมใสในลัทธิที่เป็นภัยต่อความมั่นคงหรือความปลอดภัยของประเทศชาติหรือขัดต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ
5. ไม่เคยถูกออกจากราชการโดยมีความผิดเว้นแต่ได้ถูกออกจากราชการมาแล้วไม่น้อยกว่าสองปีก่อนวันขอรับใบอนุญาตให้เป็นผู้จัดการ
6. ไม่เคยถูกถอนใบอนุญาตให้เป็นผู้จัดการเว้นแต่ได้ถูกเพิกถอนใบอนุญาตมาแล้วไม่น้อยกว่าสองปีก่อนวันขอรับใบอนุญาตให้เป็นผู้จัดการ
7. ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกเว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ผู้อนุญาตเห็นว่าไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษและได้พ้นโทษมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี
8. ไม่เป็นโรคดังต่อไปนี้
 - 8.1 โรคเรื้อนในระยะติดต่อหรือในระยะที่ปรากฏอาการ เป็นที่รังเกียจแก่สังคม
 - 8.2 วัณโรคในระยะอันตราย
 - 8.3 โรคเท้าช้างในระยะที่ปรากฏอาการ เป็นที่รังเกียจแก่สังคม
 - 8.4 โรคจิตยาเสพติดให้โทษ
 - 8.5 โรคพิษสุราเรื้อรัง
9. ระดับการศึกษา
 - 9.1 โรงเรียนที่เปิดสอนระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ต้องมีความรู้ไม่ต่ำกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 6 ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 หรือมีความรู้ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการรับรองเทียบได้ไม่ต่ำกว่านี้
 - 9.2 โรงเรียนที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ มีความรู้ไม่ต่ำกว่าประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง อนุปริญญา หรือมีความรู้ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการรับรองว่าเทียบได้ไม่ต่ำกว่านี้

หน้าที่ของผู้จัดการหรือผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชน

มีหน้าที่ควบคุมดูแลรับผิดชอบในกิจการทั่วไปของโรงเรียน ควบคุมปกครองครูใหญ่ ครู และนักเรียนของโรงเรียน

คุณสมบัติของครูใหญ่โรงเรียนเอกชน

1. มีสัญชาติไทย
2. มีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์
3. มีความประพฤติเรียบร้อยไม่บกพร่องในศีลธรรมอันดี
4. ไม่ฝักใฝ่หรือเลื่อมใสในลัทธิที่เป็นภัยต่อความมั่นคงหรือความปลอดภัยของประเทศชาติหรือขัดต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ
5. ไม่เคยถูกออกจากราชการโดยมีความผิดเว้นแต่ได้ถูกออกจากราชการมาแล้วไม่น้อยกว่าสองปีก่อนวันขอรับใบอนุญาตให้เป็นครู
6. ไม่เคยถูกถอนใบอนุญาตให้เป็นครูเว้นแต่ได้ถูกเพิกถอนใบอนุญาตมาแล้วไม่น้อยกว่าสองปีก่อนวันขอรับใบอนุญาตให้เป็นครู
7. ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกเว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ผู้อนุญาตเห็นว่าไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ และได้พ้นโทษมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี ก่อนวันขอรับใบอนุญาตให้ เป็นครู
8. ไม่เป็นโรคดังต่อไปนี้
 - 8.1 โรคเรื้อนในระยะติดต่อหรือในระยะที่ปรากฏอาการ เป็นที่รังเกียจแก่สังคม
 - 8.2 วัณโรคในระยะอันตราย
 - 8.3 โรคเท้าช้างในระยะที่ปรากฏอาการ เป็นที่รังเกียจแก่สังคม
 - 8.4 โรคจิตเยว่เสพจิตให้โทษ
 - 8.5 โรคพิษสุราเรื้อรัง
9. ระดับการศึกษา
 - 9.1 โรงเรียนที่เปิดสอนระดับก่อนประถมศึกษา
ต้องมีความรู้ทางการศึกษาไม่ต่ำกว่าประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาหรือมีความรู้ทางการศึกษาซึ่งกระทรวงศึกษาธิการรับรองว่าเทียบได้ไม่ต่ำกว่านี้และต้องมี ประสบการณ์เป็นครูมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปีประสบการณ์เป็นครู 2 ปี สำหรับจบการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง และประสบการณ์เป็นครู 1 ปี สำหรับผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี
 - 9.2 โรงเรียนที่เปิดสอนระดับประถมศึกษา
ต้องมีความรู้ทางการศึกษาไม่ต่ำกว่าประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาหรือมีความรู้ทางการศึกษาซึ่งกระทรวงศึกษาธิการรับรองว่าเทียบได้ไม่ต่ำกว่านี้และต้องมีประสบการณ์เป็นครูมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปีประสบการณ์เป็นครู 2 ปี สำหรับจบการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง และประสบการณ์เป็นครู 1 ปี สำหรับผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี

9.3 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ต้องมีความรู้ทางการศึกษาไม่ต่ำกว่าประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูงหรือมีความรู้ทางการศึกษาซึ่งกระทรวงศึกษาธิการรับรองว่าเทียบได้ไม่ต่ำกว่านี้และต้องมีประสบการณ์เป็นครูมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี ประสบการณ์เป็นครู 2 ปี สำหรับผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาอื่น ต้องมีความรู้ทางการศึกษาไม่ต่ำกว่าประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาหรือมีความรู้ทางการศึกษาซึ่งกระทรวงศึกษาธิการรับรองว่าเทียบได้ไม่ต่ำกว่านี้หรือมีความรู้วิชาชีพครูจากสถาบันระดับอุดมศึกษาไม่ต่ำกว่า 16 หน่วยกิต และต้องมีประสบการณ์เป็นครูมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี

9.4 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ต้องมีความรู้ทางการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีและต้องมีประสบการณ์เป็นครูมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี สำหรับผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาอื่น ต้องมีความรู้ทางการศึกษาไม่ต่ำกว่าประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาหรือมีความรู้ทางการศึกษาซึ่งกระทรวงศึกษาธิการรับรองว่าเทียบได้ไม่ต่ำกว่านี้หรือมีความรู้วิชาชีพครูจากสถาบันระดับอุดมศึกษาไม่ต่ำกว่า 16 หน่วยกิต และต้องมีประสบการณ์เป็นครูมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี

หน้าที่ของครูใหญ่

มีหน้าที่รับผิดชอบงานวิชาการ ควบคุมปกครองครูและนักเรียนของโรงเรียน

หน้าที่ของผู้จัดการและครูใหญ่ที่ต้องปฏิบัติร่วมกัน

1. จัดให้นักเรียนได้รับการศึกษาได้รับการศึกษาตลอดเวลาที่โรงเรียนเปิดทำการสอน
2. รักษาความสงบเรียบร้อยตลอดเวลาที่นักเรียนอยู่ในโรงเรียน

การดำเนินการของโรงเรียน

1. จัดให้มีป้ายแสดงชื่อโรงเรียนเป็นอักษรไทย
2. เปิดทำการสอนภายในระยะเวลาที่กำหนดในกฎกระทรวง
3. หยุดทำการสอนติดต่อกันเกินเจ็ดวันต้องขออนุญาต
4. จัดให้มีทะเบียนและเอกสารต่าง ๆ ที่กำหนดไว้เป็นภาษาไทย
5. การสอนภาษาต่างประเทศต้องได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
6. กรณีมีอันตรายหรือเหตุการณ์กระทบกระเทือนในโรงเรียน รายงานเหตุการณ์ให้ผู้มีอำนาจอนุญาตทราบ ภายใน 15 วัน
7. กรณีที่มีโรคติดต่อหรือเหตุการณ์ที่เป็นอันตรายแก่นักเรียน ผู้อนุญาตสั่งให้หยุดทำการสอนได้

8. โรงเรียนที่จะเลิกกิจการให้ยื่นคำขอก่อนสิ้นปีการศึกษา ไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน ถ้ามีความจำเป็นให้ยื่นก่อนไม่น้อยกว่าสามสิบวัน

งานวิจัยในประเทศ

ชาญณรงค์ พลเยี่ยม (2538: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาการปฏิบัติงานตามแบบประเมินมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนในเขตการศึกษา 9 พบว่า

1. ปัญหาการปฏิบัติงานตามแบบประเมินมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนในเขตการศึกษา 9 รวมทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบพบว่าแต่ละองค์ประกอบมีปัญหาอยู่ในระดับน้อยเดียวกัน ยกเว้นองค์ประกอบการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชน การบริหารงานธุรการและการเงิน การเรียนการสอน และการบริหารงานบุคลากร มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาดาระดับชั้นที่เปิดสอนพบว่าโรงเรียนเอกชนที่เปิดสอนระดับอนุบาล ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา มีปัญหาการปฏิบัติงานตามแบบประเมินมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชน รวมทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับน้อยเมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบก็พบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับน้อยเดียวกัน ยกเว้นองค์ประกอบการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชน และการบริหารงานธุรการและการเงิน โรงเรียนเอกชนที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษา มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และการบริหารงานบุคลากรโรงเรียนเอกชนที่เปิดสอนระดับประถมศึกษา โรงเรียนเอกชนที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษา มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้โรงเรียนเอกชนเปิดสอนระดับอนุบาลยังมีปัญหาในองค์ประกอบการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลางอีกด้วย

2. ระดับปัญหาการปฏิบัติงานตามแบบประเมินมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชน ในเขตการศึกษา 9 ที่มีประเภทของโรงเรียนต่างกัน รวมทุกองค์ประกอบแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่าในแต่ละองค์ประกอบก็แตกต่างกันอย่างไร มีนัยสำคัญทางสถิติเดียวกัน

ธนศ คิตรงู้ง (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การประกันคุณภาพการศึกษาในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนเอกชน ที่เข้าร่วมโครงการมีการบริหารงานวิชาการในแนวทางและวิธีการประกันคุณภาพมาก ขณะที่โรงเรียนไม่เข้าร่วมโครงการจะอยู่ในระดับปานกลาง โดยภาพรวม และเมื่อจำแนกตามขนาดแล้ว ปรากฏว่า โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ เน้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นอันดับแรก และการใช้วิธีสอน การใช้สื่อการเรียนการสอนเป็นอันดับสุดท้าย ขณะที่โรงเรียนที่ไม่เข้าร่วมโครงการเน้นการวัดผลการเรียนเป็นอันดับแรก และการใช้วิธีสอน การใช้สื่อการเรียนการสอนเป็นอันดับสุดท้าย การบริหารวิชาการของโรงเรียนเอกชนที่เข้าร่วมโครงการกับโรงเรียนที่

ไม่เข้าร่วมโครงการมีความแตกต่างกันในแนวทางและวิธีการประกันคุณภาพ โดยโรงเรียนในโครงการนำร่องรวมทุกขนาดและโดยเฉพาะโรงเรียนขนาดใหญ่มีการปฏิบัติมากกว่า

นิตามณี ผลชัยญา (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์สภาพการจัดการศึกษา ระดับก่อนประถมของโรงเรียนเอกชนจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การกำหนดปรัชญาและนโยบายของโรงเรียนบางครั้ง ขาดความสอดคล้องกับความเข้าใจเรื่องปรัชญาและนโยบายของโรงเรียน ด้านการเรียนการสอนขาดการวิเคราะห์ด้านการเรียนการสอน หลักสูตรหรือแนวการจัดประสบการณ์ ยังเป็นไปตามความต้องการของผู้ปกครองคือเพิ่มการอ่านเขียนให้กับนักเรียนการจัดกิจกรรมประสบการณ์บางส่วนไม่ตรงตามแผนการจัดประสบการณ์เตรียมความพร้อมในเรื่องวัสดุการเรียนการสอนยังไม่มีเพียงพอ ครูยังขาดความรู้และทักษะในการผลิตสื่อด้านกิจการนักเรียน ครูยังขาดความความร่วมมือในการจัดกิจกรรมให้นักเรียนให้ความสำคัญกับกิจกรรมต่าง ๆ น้อย การขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่นมีน้อย ด้านบุคลากรยังขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านการสอนระดับก่อนประถมศึกษาขาดการคิดสร้างสรรค์ ขาดขวัญและกำลังใจด้านธุรการ-การเงินขาดเจ้าหน้าที่ด้านธุรการด้านการเงินโดยเฉพาะด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ผู้ปกครองต้องการให้นักเรียนอ่านออกเขียนได้มากกว่าการเตรียมความพร้อม ผู้ปกครองเข้าร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนน้อยด้านอาคารสถานที่สถานทีคับแคบ เครื่องเล่นสนามมีน้อยด้านประสิทธิผลของโรงเรียน มีการดำเนินงานล่าช้า ขาดการส่งเสริมผลงานของครูและนักเรียนขาดการประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

สุพิน พรหมไชย (2539 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย ความพร้อมในด้านการบริหารงานบุคลากรเพื่อรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนอนุบาลเอกชนพบว่าด้านโครงสร้างการบริหารบุคลากร ควรให้บุคลากรทราบถึงบทบาทและหน้าที่ของตนเองอย่างชัดเจนและมอบหมายงานให้บุคลากรตรงกับความรู้ความสามารถด้านการบริหารบุคลากรต้องใช้เวลาในการพัฒนาบุคลากรในด้านต่าง ๆ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีงบประมาณในการส่งเสริมโรงเรียนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียน บุคลากรส่วนมากยังขาดความรู้และประสบการณ์ ควรมีการจัดส่งครูเข้าอบรมเพื่อประสิทธิภาพให้ดียิ่งๆขึ้นตลอดจนให้โอกาสในการหาความรู้ให้ตนเอง เช่น เปิดโอกาสให้ศึกษาต่อ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ตลอดเวลาด้านการพัฒนาบุคลากรรัฐควรจะเข้ามาส่งเสริมสนับสนุนโดยต้องมีแผนงานร่วมกับโรงเรียนเอกชนทั้งระยะสั้นและระยะยาว เพื่อจะได้พัฒนาบุคลากรให้สอดคล้องเหมาะสมในโอกาสต่อไปและควรเสริมขวัญและกำลังใจกับบุคลากร เช่น สวัสดิการต่าง ๆ เงินเดือนตามวุฒิตลอดจนมีการติดต่อพูดคุยถึงปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการทำงาน และมีข้อเสนอแนะและช่วยกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น

สมเดช พันธุ์สมบัติ (2539 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยปัญหาการบริหารบุคลากรของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11 พบว่า

1. ปัญหาการบริหารบุคลากรของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. ปัญหาการบริหารบุคลากรของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11 ที่เปิดสอนทั้งระดับอนุบาลประถมศึกษาและมัธยมศึกษามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางโดยโรงเรียนที่เปิดสอนระดับอนุบาลมีปัญหาด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้งบุคลากรสูงสุดและระดับประถมศึกษามีปัญหาด้านการบำรุงรักษาบุคลากรสูงสุดและโรงเรียนที่เปิดสอนระดับอนุบาล ประถมศึกษา และประถมศึกษามีปัญหาด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานบุคลากรสูงสุด

3. ผู้บริหารที่เปิดสอนในระดับต่างกันโดยภาพรวมมีปัญหาในการบริหารบุคลากรแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จินทนา พิทยารัฐ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหา การปฏิบัติงานตามโครงการรับรองคุณภาพการศึกษา ของคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ประเภทสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการโรงเรียนเอกชนได้แต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาโรงเรียน วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของโรงเรียน แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนปรับปรุงจัดลำดับความสำคัญของสิ่งที่จะจัดทำก่อน - หลัง ติดตามประเมินผลการปฏิบัติตามแผน กำหนดผู้รับผิดชอบในการดำเนินการ ตรวจสอบความก้าวหน้างานครบทุกด้านและนำผลไปใช้ในการปรับปรุงการบริหารงานโรงเรียน ร่วมวางแผนการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์โรงเรียน ยกย่อง ประกาศเกียรติคุณ เผยแพร่ผลงานของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน และร่วมกิจกรรมของชุมชน ปัญหาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการโรงเรียนเอกชน ได้แก่ ความร่วมมือจากบุคลากรมีน้อย ผู้มีความรู้เรื่องการวางแผนมีน้อย การประสานงานสาขาและการดำเนินการไม่ต่อเนื่อง

สมศรี หวังดี (2541 : บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัย ปัญหาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐาน คุณภาพการศึกษาของครูโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี

1. ปัญหาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพการศึกษาของครูโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวมและแต่ละองค์ประกอบอยู่ในระดับปานกลาง

2. ครูที่มีวุฒิต่างกัน มีปัญหาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพการศึกษา โดยภาพรวมแต่ละองค์ประกอบไม่ต่างกัน

3. ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีปัญหาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพการศึกษา โดยภาพรวมและแต่ละองค์ประกอบไม่ต่างกัน

อุดม ศิริเสรีภาพ (2541) ได้ทำการศึกษา การพัฒนาโรงเรียนเอกชนในเขตการศึกษา 7 เพื่อการรับรองมาตรฐานคุณภาพสรุปผลการศึกษาเรื่องการพัฒนาโรงเรียนเอกชนในเขตการในด้าน องค์ประกอบตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพของโรงเรียนเอกชน 8 องค์ประกอบไว้ดังนี้

1. ด้านปรัชญา นโยบายของโรงเรียน มีปรัชญาของตนเอง โดยการกำหนดพิจารณาจากหลักการจัดการศึกษามากที่สุด และ พิจารณาจากสภาพเศรษฐกิจสังคมน้อยที่สุด มีการกำหนดนโยบายเป็นลายลักษณ์อักษรสอดคล้องกับปรัชญาของโรงเรียน โดยฝ่ายบริหารมีกิจกรรมสร้างปรัชญาและนโยบายมีความกับสภาพเศรษฐกิจกับสภาพสังคมไม่มากเท่าที่ควรการดำเนินงานของโรงเรียนไม่สอดคล้องกับปรัชญา และนโยบายของโรงเรียน

2. ด้านการเรียนการสอน โรงเรียนมีการพัฒนาครู โดยการส่งเข้าร่วมกิจกรรมที่หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยการอื่นจัด มีการจัดทำแผนหรือบันทึกการสอนทุกระดับและทุกวิชา มีการดำเนินการนิเทศโดยเพื่อนครู ในแบบการนิเทศภายในร่วมกับการนิเทศโดยผู้บริหารโดยตรง ซึ่งมีความเหมาะสมกับสภาพโรงเรียน การใช้สื่อการสอนอย่างไม่เพียงพอไม่สอดคล้องกับบทเรียน ไม่สอนให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนเท่าที่ควรไม่มีการกำหนดแนวทางในการส่งเสริมให้นักเรียนได้ร่วมกิจกรรมในกระบวนการเรียนรู้ด้วยตัวเองที่ชัดเจนและครบถ้วนทุกวิชา มีการประเมินพัฒนาการหรือผลการเรียนของนักเรียนที่เป็นระบบและต่อเนื่อง มีการจัดการเรียนการสอนซ่อมเสริม โดยให้ครูประจำชั้นหรือประจำวิชารับผิดชอบเรื่องที่โรงเรียนควรพัฒนาและให้ความสำคัญมากที่สุด คุณภาพละวิธีการสอนของครู รองลงมา คือ วัสดุ อุปกรณ์การสอน และ ระบบการบริหารงานด้านการเรียนการสอนตามลำดับ

3. ด้านงานกิจการนักเรียน โรงเรียนมีการจัดบริการด้านอาหาร น้ำดื่ม และห้องน้ำ ห้องส้วมที่เพียงพอและเหมาะสมมีเจ้าหน้าที่อนามัยหรือสาธารณสุขมาดูแลมีห้องพยาบาลเป็นสัดส่วน และ จัดการส่งเสริมสุขภาพอนามัยอย่างสม่ำเสมอ แต่ครูพยาบาล ไม่มีวุฒิด้านอนามัยโดยตรงโรงเรียนเน้นการป้องกันและดูแลนักเรียนในเรื่องอุบัติเหตุมากที่สุดทั้งภายในโรงเรียนและจากการเดินทางและมีกการป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุให้กับนักเรียนตามโอกาสไม่มีการจัดตั้งฝ่ายแนะแนวโดยตรง ไม่มีสถานที่ให้บริการเป็นสัดส่วน ครูแนะแนวไม่มีวุฒิด้านแนะแนวโดยตรง การบันทึกข้อมูลนักเรียนไม่มีความสมบูรณ์และไม่มีการนำข้อมูลนักเรียนมาใช้ประโยชน์เท่าที่ควร มีกิจกรรมให้ความรู้แก่นักเรียนและผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ มีกิจกรรมโดยตรงให้ครูได้พบปะกับผู้ปกครองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เป็นประโยชน์กับนักเรียน มีการจัดสวัสดิการช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้เล่าเรียนได้เต็มที่โดยยกเว้นค่าธรรมเนียม ลดหย่อนหรือผ่อนผันค่าธรรมเนียมให้เงินทุนการศึกษาและจัดหาอาหารกลางวันให้ตามลำดับโดยใช้งบประมาณของโรงเรียนเองมีการจัดกิจกรรมนักเรียนหรือเสริมหลักสูตรที่หลากหลายเป็นระบบโดยที่ครูเป็นผู้เลือกกิจกรรมให้เรื่องที่โรงเรียนควรพัฒนาหรือให้ความสำคัญมากที่สุด คือ การจัดทำแผนหรือโครงการและปฏิทินงานอย่างชัดเจนและเหมาะสมรองลงมาเป็นการมอบหมายและติดตามงานที่ชัดเจนและเป็นระบบ

4. ด้านการบริหารงานด้านบุคลากร โรงเรียนมีแผนภูมิโครงสร้างการบริหารที่มีความเหมาะสมกับขนาดและสภาพของโรงเรียนแต่การดำเนินงานยังไม่เป็นไปตามแผนภูมิเท่าที่ควร ควร มีรูปแบบการบริหาร ที่ผู้บริหารตัดสินใจเพียงผู้เดียวเป็นบางครั้งและตัดสินใจร่วมกับบุคลากรเป็นบาง

ครั้งมีระบบการคัดเลือกบุคลากรที่ชัดเจน มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถตามที่ต้องการ ในการพัฒนาบุคลากรโดยการส่งเข้าอบรมประชุมสัมมนา โดยไม่ให้อบรมหรือเรียนเรื่องค่าใช้จ่ายซึ่งเป็นการบำรุงขวัญกำลังใจที่โรงเรียนใช้มากที่สุด ไม่มีการจัดทำทะเบียนประวัติ และผลงานของบุคลากรที่ต่อเนื่องและเป็นปัจจุบันเท่าที่ควร การติดตามการประเมินผลงานโดยคณะกรรมการ หรือบุคลากรที่ตั้งขึ้นร่วมกับผู้บริหารโดยตรง เรื่องที่โรงเรียนควรพัฒนา หรือ ให้ความสำคัญมากที่สุด คือ โครงสร้างการบริหารและการกำหนดจัดบุคคลที่ชัดเจนและเหมาะสม รองลงมาเป็นการควบคุมและติดตามการดำเนินงานให้เป็นไปตามโครงการการบริหาร

5. ด้านการบริหารงานธุรการและด้านการเงิน โรงเรียนมีรายรับมากที่สุดจากเงินอุดหนุนจากกระทรวงศึกษา รองลงมาคือจากค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ของโรงเรียน การดำเนินงานเอกสารและสารบรรณมีแนวปฏิบัติชัดเจน จัดทำบัญชีตามแบบที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนกำหนด มีการให้บริการที่สะดวกรวดเร็ว และงานวัสดุครุภัณฑ์ที่มีการจัดทำทะเบียนอย่างเป็นระบบเท่าที่ควร มีผู้บริหารเป็นผู้อนุมัติการใช้จ่ายเงินเรื่องที่โรงเรียนควรพัฒนาและให้ความสำคัญมากที่สุด คือ การจัดทำและจัดเก็บเอกสารที่ครบถ้วนเป็นปัจจุบัน รองลงมา คือ ระบบโครงสร้างการบริหารงานธุรการและการเงิน

6. ด้านการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชน โรงเรียนมีการติดต่อสัมพันธ์กับชุมชน ในลักษณะให้บริการหรือร่วมกิจกรรมกับชุมชนเป็นครั้งคราวโดยชุมชนมีส่วนส่งเสริมช่วยเหลือโรงเรียนแต่เพียงส่วนน้อย มีแนวทางดำเนินงานที่หลากหลายและโอกาสในการร่วมกิจกรรมที่กับชุมชน เรื่องที่โรงเรียนควรพัฒนาหรือให้ความสำคัญมากที่สุด คือ การประสานสัมพันธ์กับชุมชนอย่างสม่ำเสมอเพื่อส่งเสริมภาพลักษณ์และการดำเนินงานของโรงเรียน รองลงมาคือ การเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของโรงเรียน

7. ด้านการบริหารงานอาคารสถานที่ โรงเรียนมีสภาพ และการจัดการสถานที่บริเวณในโรงเรียนที่ดีเป็นส่วนมาก สนามเด็กเล่นบรรยากาศการเรียนรู้ หรือป้ายนิเทศยังไม่ดีเท่าที่ควร และสนามกีฬาควรปรับปรุงการจัดห้องเรียนและห้องประกอบยังขาดความสมบูรณ์อยู่มาก กล่าวคือ ห้องเรียนห้องกิจกรรมควรเป็นระดับอนุบาลห้องสมุดและห้องพยาบาลมีไม่เพียงพอ ไม่มีห้องวิทยาศาสตร์ ห้องโสตทัศนศึกษาห้องคอมพิวเตอร์ ห้องประชุมหรืออบรม จริยธรรม และห้องสำหรับกลุ่มวิชาหรือกลุ่มสนใจต่าง ๆ แต่ห้องเรียนและห้องประกอบที่มีอยู่มีสภาพและการจัดการที่ดี งบประมาณที่ใช้จ่ายส่วนมากมาจากการดำเนินงานของโรงเรียน รองลงมาเป็นเงินส่วนตัวของเจ้าของกิจการ เรื่องที่โรงเรียนควรพัฒนาหรือให้ความสำคัญมากที่สุด คือ การกำหนดแผน / โครงการเพื่อใช้อาคารสถานที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและปลอดภัยรองลงมาคือเรื่องการจัดหางบประมาณมาพัฒนาอาคารสถานที่

8. ประสิทธิภาพผลของโรงเรียน โรงเรียนมีนักเรียนที่มีพัฒนาการด้านต่าง ๆ อยู่ในเกณฑ์ดีแต่มีจำนวนที่ไม่มากเท่าที่ควรบุคลากรมีความพึงพอใจที่จะอยู่ทำงานกับโรงเรียนต่อไปไม่มาก

เท่าที่ควรควรดำเนินงานของโรงเรียนบรรลुरु้วัตถุประสงค์เป็นส่วนมาก สังคมให้การยอมรับผลการดำเนินงานของโรงเรียนดีโดยให้การยอมรับในเรื่องการเรียนการสอนมากที่สุดรองลงมาคือการดูแลเอาใจใส่นักเรียน ส่วนด้านคุณธรรม จริยธรรม ได้รับการยอมรับน้อยที่สุดปัจจัยสำคัญที่สุดในการสร้างประสิทธิผลของโรงเรียนคือประสิทธิภาพและระบบการบริหาร รองลงมา คือศักยภาพ ขวัญ กำลังใจของบุคลากร

ณัฐฉิรินทร์ พรหมณิสังข์ และคณะ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกำแพงเพชร สรุปได้ดังนี้

1. ผู้บริหารที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันคือ ปริญญาตรี/ต่ำกว่าปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี มีความเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พิจารณารายด้าน พบว่า ผู้บริหารที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินคุณภาพทางการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน ยกเว้นการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพของสถานศึกษามีสภาพการดำเนินการแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในตำแหน่งบริหารของผู้บริหารต่างกัน คือ 10 ปี และตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไปมีความเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในตำแหน่งบริหารที่ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินคุณภาพการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เกือบทุกด้าน ยกเว้นด้านการเตรียมรับการประเมินจากองค์กรภายนอกมีสภาพการดำเนินการแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกำแพงเพชร จำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในตำแหน่งบริหารของผู้บริหาร

3.1 จำแนกตามวุฒิการศึกษาของผู้บริหาร

ผู้บริหารที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน คือ ปริญญาตรี/ต่ำกว่าปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 จำแนกตามประสบการณ์ในตำแหน่งบริหารของผู้บริหาร

ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในตำแหน่งบริหารต่างกันคือ ต่ำกว่า10 ปีและตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุรัชย์ วัจนบุญคง (2543 : บทคัดย่อ) ศึกษาการปฏิบัติงานการประกันคุณภาพการศึกษาของครูโรงเรียนเอกชนประเภทอาชีวศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ผลวิจัย พบว่า

1. ครูโรงเรียนเอกชนประเภทอาชีวศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราชปฏิบัติงานการประกันคุณภาพการศึกษา ในภาพรวมและรายปัจจัยอยู่ในระดับสูงกว่าระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.001

2. ครูโรงเรียนเอกชนประเภทอาชีวศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน ปฏิบัติงานการประกันคุณภาพการศึกษา ในภาพรวมและรายปัจจัยไม่แตกต่างกัน

3. ครูโรงเรียนเอกชนประเภทอาชีวศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราชที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน ปฏิบัติงานการประกันคุณภาพการศึกษาในภาพรวมและรายปัจจัยไม่แตกต่างกัน

4. มีปฏิสัมพันธ์ร่วมระหว่างวุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานการประกันคุณภาพการศึกษา ในภาพรวมของครูโรงเรียนเอกชนประเภทอาชีวศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

งานวิจัยต่างประเทศ

สตรีงฟิลด์ และเทตตี (1998, อ้างถึงในสมบูรณ์ โพธิ์ทอง, 2543) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับสภาวะที่ทำให้โรงเรียนมีประสิทธิภาพในระดับประถมศึกษาของรัฐหลุยส์เซียนา ประเทศสหรัฐอเมริกาพบว่า โรงเรียนที่มีประสิทธิภาพมีลักษณะดังนี้

1. โรงเรียนมีความปลอดภัยสำหรับครูและนักเรียน
2. โรงเรียนมีความเป็นระเบียบและถูกสุขลักษณะ
3. การเรียนการสอนเตรียมเด็กเพื่อสอบและเพื่อนำความรู้ไปใช้ในชีวิต
4. ครูเข้าใจการใช้หนังสืออ่านประกอบเป็นอย่างดี
5. โรงเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้และเพิ่มพูนความรู้ให้แก่เด็ก
6. โรงเรียนสามารถชักจูงชุมชนและผู้ปกครองเข้ามาช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก

เชสเตอร์ ฟินน์และคณะ (Chester Finn ; E.Jr.et al : 1996) ได้ทำการศึกษาวิจัยโรงเรียนในกำกับของรัฐ : สิ่งที่เราได้เรียนรู้ พบว่า โรงเรียนในกำกับของรัฐมีปัญหาในการดำเนินงานระยะเริ่มแรกรวม 4 ประการ ดังนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับเด็กมีปัญหา นักเรียนที่เข้าเรียนในโรงเรียนมาจากเด็กกลุ่มด้อยโอกาสและกลุ่มเสี่ยง
2. ปัญหาด้านงบประมาณ ได้รับงบประมาณน้อยกว่าโรงเรียนรัฐบาล โรงเรียนมีภาระงานด้านเอกสารมาก

3. ปัญหาด้านระเบียบกฎหมาย กฎหมายและระเบียบว่าด้วยโรงเรียนในกำกับของรัฐ ทำให้เกิดข้อจำกัดในการดำเนินงานของโรงเรียน

4. ปัญหาด้านการบริหารและบุคลากร คือปัญหาความไม่สอดคล้องของบุคลากรที่ต้องการกับบุคลากรที่มีอยู่

เคน แกนนิกคอตท์ และ เดวิด โทบี้ (Ken Gannicott ; David Thoby : ed 404211) ได้ศึกษาคุณภาพและประสิทธิภาพของการสอนพบว่า ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการสอน คือ คุณภาพของครู ขนาดของห้องเรียน สื่ออุปกรณ์การสอน โครงสร้างของภาษา และการปฏิรูปหลักสูตร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนได้ดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนโดยประกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชน พ.ศ.2536 เพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ และเป็นกลไกสำคัญของการควบคุมคุณภาพการจัดการศึกษา ประกอบด้วยสองขั้นตอน คือ การประกันคุณภาพการศึกษาและการรับรองคุณภาพการศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นการดำเนินการภายในโรงเรียน ส่วนการรับรองคุณภาพการศึกษาเป็นขั้นตอนหลังจากที่โรงเรียนได้ดำเนินการพัฒนาคุณภาพความเกณฑ์มาตรฐานที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนกำหนดภายใต้ 7 ปัจจัย ในการดำเนินการของโรงเรียนเอกชนตั้งแต่ พ.ศ. 2536 จนถึงปัจจุบันยังไม่สามารถพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาทำให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนให้การรับรองมาตรฐานคุณภาพครบทุกโรงเรียน จากผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศผู้วิจัยได้กำหนดกรอบความคิดในการวิจัยปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนระดับก่อนประถมศึกษาถึงระดับประถมศึกษา เขตการศึกษา 7 ดังนี้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

